

9.12.2024

Asia/13

13 Liikennehankkeiden käsittelyohjeet

Pöydälle 02.12.2024

HEL 2024-014756 T 08 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy päivitetyt liikennehankkeiden käsittelyohjeet liitteen 1 mukaisesti voimaan 1.1.2025 lukien sillä edellytyksellä, että kaupunginvaltuusto hyväksyy hallintosäännön muuttamisen liikennehankkeiden käsittelyohjeiden mukaisesti (HEL 2024-013969).

Samalla kaupunginhallitus kumoaa 21.05.2018, 364 § hyväksytyt katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Kaupunginhallitus on 21.05.2018, 364 § hyväksynyt katu-, liikenneväylä- rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet. Hyväksytyt ohjeet keskittyvät erityisesti kaupungin liikennehankkeisiin, ja niistä on puhekielessä käytetty yleisesti muotoa liikennehankkeiden käsittelyohjeet

Nyt päätettävänä olevien liikennehankkeiden käsittelyohjeiden päivityksen taustalla ovat erityisesti kaupungin aiempien merkittävien liikennehankkeiden yhteydessä tunnistetut tarpeet hankkeiden valmistelun ja päätöksenteon kehittämiseksi sekä tarve määritellä ja kuvata vuonna 2022 Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksesta (HKL) yhtiötetyn Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n hankkeiden käsittely kaupungin päätöksenteossa.

Ohjeet tukevat osaltaan kaupunkistrategian 2021–2025 tavoitteita mm. investointien kokonaisuohjauksen parantamisesta sekä liikenneinvestointien ja maankäytön yhtäaikaisesta suunnittelusta.

Päivitetty liikennehankkeiden käsittelyohje ei koske puistoalueita, joiden käsittelystä ohjeistetaan kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan valmistelemassa, ja 1.10.2024 voimaantulleissa kaupungin investointiohjeissa sekä toimialan sisäisissä ohjeissa.

Liikennehankkeiden käsittelyohjeiden tarkoitus ja sisältö

Helsingin kaupungin liikennehankkeiden valmistelua ohjataan kaupunginhallituksen hyväksymillä liikennehankkeiden käsittelyohjeilla. Ohjeet koskevat kaikkia kaupungin liikennejärjestelmän kehittämiseen tähtää-

viä investointihankkeita (uudisrakennus-, laajennus-, muutos-, korjaus- ja perusparannushankkeita sekä korvaavia uudishankkeita).

Liikelaitosten ja tytäryhteisöjen hankkeissa ohjeita käytetään soveltuvin osin siten, että investoinnit saadaan vastaavalla tavalla päätöksenteon kohteeksi. Lisäksi tytäryhteisöjen hankkeiden päätöksenteossa tulee noudattaa kaupungin konserniohjetta sekä konsernijaoston ohjeita.

Liikennehankkeiden käsittelyohjeissa kuvataan kaupungin erilaisiin katu-, liikenneväylä- ja ratahankkeisiin liittyvät suunnitteluvaiheet ja hallintotäätöissä määritellyt suunnitelmien päätösvaltarajat sekä määritellään eri vaiheissa tehtävää kustannusohjausta ja hankkeen taloudellisten vaikutusten arviointia (hankearviointi). Lisäksi ohjeessa kuvataan liikennehankkeisiin liittyvät vastuutahot sekä eri tahojen yhteistoimintaa hankkeiden valmistelussa, suunnittelussa ja ohjaamisessa sekä kaupungin talousarvioon liittyvän investointiohjelman valmistelussa.

Liikennehankkeiden käsittelyohjeet eivät koske tilahankkeita, joiden suunnitteluprosessi ja toimivaltarajat määritellään tilahankkeiden käsittelyohjeissa. Ohje ei myöskään koske viheralueita, muita yleisiä alueita tai liikuntapaikkoja ja -alueita, joiden käsittelystä ohjeistetaan 1.10.2024 voimaan tulleissa Helsingin kaupungin investointiohjeissa.

Päivitettyjen liikennehankkeiden käsittelyohjeiden keskeiset muutokset

Uudet liikennehankkeiden käsittelyohjeet poikkeavat edellisistä ohjeista erityisesti taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävien liikennehankkeiden käsittelyn ja päätöksenteon osalta. Uudistuneiden ohjeiden myötä esitetään otettavan käyttöön kaksivaiheinen päätöksentekomenettely kaupunkikonsernin merkittävimmissä liikennehankkeissa. Kaksivaiheisen päätöksentekomenettelyn tavoitteena on parantaa hankkeiden valmistelua ja toteuttamista koskevien päätösten tietopohjaa ja läpinäkyvyyttä erityisesti toteutettavien hankkeiden laajuuden, kokonaiskustannusten ja keskeisten vaikutusten näkökulmasta.

Jatkossa kaupunginvaltuusto hyväksyy taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävien liikennehankkeiden yleissuunnitelmat riippumatta niiden kustannusarviosta. Tällöin valtuusto päättää ensin hankkeen tarpeellisuudesta, jatkosuunnitteluun valittavasta suunnitteluratkaisusta, ja sen toteutusedellytyksistä ja keskeisistä vaikutuksista, sekä riippuen hankkeen luonteesta siitä, missä vaiheessa päätoteuttaja ja muut olennaiset osapuolet integroidaan hankkeeseen. Taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävän liikennehankkeen yleissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä ei tehdä päätöstä hankkeen toteuttamisesta (hanke- tai investointipäätös), vaan em. hankkeissa yleissuunnitelman jälkeen laaditaan aina hankesuunnitelma.

Toisessa päätösvaiheessa taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävän liikennehankkeen hankesuunnitelma hyväksytään voimassa olevien toimivaltarajojen perusteella joko kaupunginvaltuustossa, kaupunginhallituksessa, kaupunkiympäristölautakunnassa tai liikenneliikelaitoksen (HKL) johtokunnassa. Hankesuunnitelman hyväksymisen yhteydessä tehdään päätös hankkeen toteuttamisesta (hanke- tai investointipäätös), hankkeen toiminnallisesta ja teknisestä sisällöstä (hankkeen laajuus), hankkeeseen sitoutuvasta rahasta (hankkeen enimmäishinta), toteutuksen aikataulusta ja millä ehdoilla toteutus voidaan käynnistää, sekä tarvittaessa hankkeen toteutusmuodosta.

Taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävällä hankkeella tarkoitetaan kaupunkikonsernin liikennehanketta, joka on taloudellisen arvonsa, pitkän keston, liikenteellisten vaikutustensa, kaupunkikuvallisen merkityksensä tai jonkin muun syyn takia kaupungin kannalta poikkeuksellinen ja strategisesti merkittävä. Taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävistä hankkeista voi olla kysymys esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- hankesuunnitelman hyväksymistä edeltävät suunnitteluvaiheen kustannukset on arvioitu erittäin korkeiksi,
- hankkeen kustannuslaskentaan liittyy suuria epävarmuuksia sen laajuuden tai poikkeuksellisuuden vuoksi,
- hankkeeseen liittyy merkittävää alueellista maankäytön kehittämistä, tai silloin kun
- hankkeella on merkittäviä vaikutuksia joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksiin tai muita merkittäviä käyttötalousvaikutuksia.

Tarkoituksena on, että kaupunkiympäristön toimiala ja kaupunginkanslia, yhteistyössä tarvittavien sidosryhmien (kuten HKL, Kaupunkiliikenne Oy ja HSL) kanssa, arvioivat hankkeen muodostumisvaiheessa, onko kyseessä tavanomainen vai taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävä hanke. Arvion perusteella liikennehankkeiden ohjausryhmä (Liikenne-HOR) vahvistaa, mitä hankkeita esitetään taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittäviksi hankkeiksi, joissa sovelletaan kaksivaiheista päätöksentekomenettelyä.

Kaksivaiheinen päätöksentekomenettely ei koske kaupungin tavanomaisia hankkeita. Jatkossa tavoitteena on, että tavanomaisista liikennehankkeista sekä viheralueita, muita yleisiä alueita tai esimerkiksi liikunta-alueita ja -paikkoja koskevista hankkeista laaditaan tarvittaessa hankesuunnitelma-niminen suunnitelma, joka hyväksytään hankkeen kustannusarvion perusteella toimivaltaisessa toimielimessä.

Uudessa ohjeessa on lisäksi kirjattu periaatteet vuonna 2022 Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksesta (HKL) yhtiötetyn Pääkaupunkiseu-

dun Kaupunkiliikenne Oy:n hankkeiden käsittelyyn kaupungin päätöksenteossa. Yhtiön hankkeita koskeva käsittely ja päätöksenteko perustuu kaupunginhallituksen 2.5.2022 (§ 333) hyväksymään kaupungin ja yhtiön väliseen yhteistyösopimukseen.

Kaupungin ja yhtiön väliseen palvelukorvaussopimukseen (kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto 19.5.2022 § 62) sisältyviä yhtiön infrainvestointeja koskeva päätöksenteko tapahtuu erillisinä päätöksinä kaupungin toimivaltarajojen mukaisesti tai osana kaupungin talousarvioprosessia. Kaupungin erillistä päätöksentekoa edellyttävissä hankkeissa yhtiön hallitus ja tarvittaessa yhtiökokous tekevät osaltaan saman sisältöiset, ja kaupungin toimielinten päätöksille ehdolliset päätökset hankkeiden toteuttamisesta (hanketai investointipäätös).

Yhtiön omat investoinnit, kuten kalustoinvestoinnit, tuotannollisten laitteiden investoinnit ja liiketilainvestoinnit, eivät vaikuta kaupungin yhtiölle palvelukorvaussopimuksen perusteella maksamaan korvaukseen, ja niiden osalta yhtiö hoitaa itsenäisesti päätöksentekoa ja rahoitusta. Yhtiö kuitenkin toimittaa kaupungille tiedot myös omista investoinneistaan osana kaupungin talousarvion valmistelua.

Edellä esitetyn lisäksi voi olla tapauksia, joissa Kaupunkiliikenne Oy:n tulee erikseen hankkia kaupungin kanta. Tällöin sovelletaan kulloinkin voimassa olevaa konserniohjetta.

Kaupunkiliikenne Oy:n investointien lainatakauspäätökset käsittelee kaupunginvaltuusto.

Uudistetussa ohjeessa vähäisempiä päivityksiä on tehty muun muassa kappaleeseen 9 Hankearviointi, jossa kuvataan taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävien liikennehankkeiden yhteydessä tehtävää taloudellisten vaikutusten arviointia.

Lopuksi

Liikennehankkeiden käsittelyohjeiden valmistelutyöstä ovat vastanneet kaupunginkanslia ja kaupunkiympäristön toimiala. Valmistelussa on tehty yhteistyötä myös liikenneliikelaitoksen (HKL), Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n sekä HSL-kuntayhtymän kanssa. Työn ohjausryhmänä on toiminut liikennehankkeiden ohjausryhmä (LiikenneHOR).

Liikennehankkeiden käsittelyohjeiden hyväksyminen edellyttää hallintosäännön muuttamista yleis- ja hankesuunnitelmien hyväksymistä koskevan toimivallan osalta. Esitys hallintosäännön muuttamiseksi käsitellään omana asianaan.

9.12.2024

Asia/13

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 31036550
timo.linden(a)hel.fi
Mikko Keskinen, investointipäällikkö vs., puhelin: 31015730
mikko.s.keskinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Liikennehankkeiden käsittelyohjeet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Liikenneliikelaitos
Kaupunkiympäristön toimiala